

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.11.6.2023

Pan
Piotr Hryniszyn
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Przemyślu
ul. Leszczyńskiego 3
37-700 Przemyśl

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/003 – Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy
w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemyślu, ul. Leszczyńskiego 3, 37-700 Przemyśl. ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Hrynyszyn – Dyrektor MOPS od 7 maja 2019 r. (akta kontroli: str. 1-2)
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce ²
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Mariusz Twardowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/136/2023 z 13 czerwca 2023 r. (akta kontroli: str. 3-4)

¹ Dalej: Ośrodek lub MOPS.

² Tj. do 14 sierpnia 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli MOPS prawidłowo realizował działania pomocowe na rzecz obywateli Ukrainy w zakresie wypłaty świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i ich wyżywienia oraz jednorazowego świadczenia 300 zł. Stwierdzona w kontroli nieprawidłowość nie miała negatywnego wpływu na wsparcie dla osób, do których adresowano tą pomoc.

Informacje na temat wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł MOPS publikował na swoich stronach internetowych oraz ogłaszał na tablicach informacyjnych w MOPS. Stwierdzono, iż wnioski o wypłatę świadczeń były na bieżąco rozpatrywane, świadczenia wypłacano na wskazane przez wnioskodawców rachunki bankowe, a wydatki zostały ujęte w księgach rachunkowych zgodnie z ich treścią ekonomiczną. Wszystkie wnioski z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy objęte kontrolą NIK zostały ujęte w programie „Sygnity”. W dwóch przypadkach wnioski te zostały rozpatrzone po upływie miesięcznego terminu do ich rozpatrzenia i dotyczyło to wniosków, na które MOPS zasadnie odmówił udzielenia świadczenia.

Rzetelnie weryfikowano informacje przedstawiane przez wnioskodawców o wypłatę jednorazowego świadczenia dla obywateli Ukrainy. Wszystkie badane wnioski zarejestrowano w systemie POMOST Std., następnie informacje te były przekazywane do Centralnej Bazy Beneficjentów⁵. Weryfikacja danych zamieszczonych w CBB i PESEL pozwoliła uniknąć wypłaty świadczenia osobom, które już je otrzymały lub osobom, którym nie przysługiwało. W okresie objętym kontrolą MOPS nie wydał żadnej decyzji odmownej dotyczącej przyznania jednorazowego świadczenia, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*⁶.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: CBB.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm. (dalej: ustawa o pomocy).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.

Opis stanu faktycznego

1. Wypłata świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

Prezydent Miasta Przemyśla⁷ do prowadzenia spraw w zakresie przyznawania świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o pomocy, wyznaczył Dyrektora MOPS. Następnie Dyrektor MOPS, zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie zakwaterowania i wyżywienia⁸, upoważnił 12 pracowników MOPS⁹ do przeprowadzania czynności w przedmiocie weryfikacji warunków zakwaterowania i wyżywienia w związku z ustalaniem prawa do świadczenia z tego tytułu.

(akta kontroli: str. 70, 74)

Na stronie internetowej MOPS¹⁰, w aplikacji Facebook oraz na tablicach informacyjnych w Ośrodku zamieszczano informacje o możliwości uzyskania świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie obywateli Ukrainy. Zawarto w nich m.in. dane dotyczące terminów składania i rozpatrywania wniosków, skutków uchybienia terminu do złożenia wniosku, tj. pozostawienia go bez rozpatrzenia.

(akta kontroli: str. 10)

MOPS, na potrzeby gromadzenia i wydatkowania środków na pomoc dla obywateli Ukrainy, zlecił utworzenie odrębnego rachunku bankowego. Wszystkie zadania w tym zakresie realizowano w ramach jednego rachunku.

(akta kontroli: str. 74)

Łącznie z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, MOPS wypłacił:

- 5 069 025 zł na 31 grudnia 2022 r. (złożono 1391 wniosków, w tym 1264 rozpatrzono pozytywnie),

- 593 635 zł za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. (złożono 260 wniosków, w tym 240 rozpatrzono pozytywnie).

W 2022 r. pozytywnie rozpatrzone wnioski obejmowały 4335 obywateli Ukrainy, a w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. liczba ta wyniosła 429 obywateli.

Koszt obsługi tego zadania wyliczony zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o pomocy, wyniósł:

- 22 736 zł do 31 grudnia 2022 r.,

- 270 zł za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r.

W MOPS nie zostały opracowane wewnętrzne procedury w zakresie zasad weryfikacji wniosków o przyznanie świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie obywateli Ukrainy, weryfikacji warunków oraz weryfikacji przesłanek do wydłużenia wypłaty świadczenia powyżej 120 dni.

(akta kontroli: str. 5-8,12-14,74)

⁷ Pismo znak: SPO.8120.23.2022 z dnia 24 marca 2022 r.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty (Dz. U. z 2022 r., poz. 1020), dalej: *rozporządzenie w sprawie zakwaterowania i wyżywienia*.

⁹ Upoważnienie Dyrektora MOPS z dnia 11 kwietnia 2022 r. i z dnia 6 czerwca 2022 r. .

¹⁰ <http://mops.przemysl.pl/2022/07/04/swiadczenie-pieniezne-z-tytulu-zapewnienia-zakwaterowania-i-wyzywienia-obywatelom-ukrainy-zwiazku-z-konfliktem-zbrojnym-tego-panstwa/>

Zastępca Dyrektora MOPS wyjaśnił, iż wnioski o przyznanie i przedłużenie w/w świadczenia weryfikowano na podstawie wywiadów środowiskowych w sytuacjach budzących wątpliwości, weryfikacji każdej osoby w systemie ewidencji PESEL oraz pomocowo z danych ze świadczeń rodzinnych. W szczególnych przypadkach wymagano dokumentu potwierdzającego dysponowanie danym lokalem, zwracano się również z prośbą o udostępnienie danych ze Straży Granicznej. W przypadku przedłużeń świadczenia wymagano odpowiednio orzeczeń lub dokumentów potwierdzających niepełnosprawność, postanowienia sądu o ustanowieniu opiekuna tymczasowego osób małoletnich.

(akta kontroli: str. 9)

Szczegółowa analiza 40 spraw o przyznanie świadczenia¹¹ (30 zakończonych przyznaniem świadczenia i dziesięciu, które zakończyły się odmową wypłaty¹²) wykazała, że stosowano jednolite zasady weryfikacji tych wniosków. Weryfikowane były także przesłanki do wydłużenia wypłaty świadczenia powyżej 120 dni (za pomocą aplikacji „Źródło”).

Analiza 30 spraw zakończonych wypłatą świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia wykazała, że wnioski złożono na obowiązującym wzorze¹³ oraz w wymaganych terminach¹⁴. Ich weryfikacja była dokumentowana (do akt załączono wydruki z systemu „Źródło” i PESEL), akta zawierały dane osób, które obejmował wniosek. W badanej próbie w siedmiu przypadkach przed przyznaniem świadczenia przeprowadzono kontrolę warunków zakwaterowania¹⁵.

Wszystkie badane wnioski zakończone wypłatą tego świadczenia rozpatrzone zostały w terminie przewidzianym w rozporządzeniu w sprawie zakwaterowania i wyżywienia. Po weryfikacji przyznane środki były wypłacane przez MOPS na wskazane we wnioskach rachunki bankowe. W ramach analizowanej próby wypłaty środków dokonywano bezzwłocznie po otrzymaniu środków na realizację świadczeń i po wprowadzeniu ich do budżetu jednostki.

(akta kontroli: str. 15-17,74)

Zastępca Dyrektora MOPS w odpowiedzi na pytanie czy MOPS napotkał problemy ze sprawdzeniem/weryfikacją czy obywatel Ukrainy objęty wnioskiem o wypłatę świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia nie był już uwzględniony we wniosku innego wnioskodawcy lub objęty zakwaterowaniem zbiorowym stwierdził, iż (...) Weryfikacja odbywała się przez program wewnętrzny Sygnity, który automatycznie dokonuje weryfikacji okresu i adresu osoby przyjętej do zakwaterowania (w ramach wniosków, które wpłynęły do MOPS). W związku z powyższym nie ma możliwości przyznania świadczenia za jedną osobę (obywatela Ukrainy) dwóm wnioskodawcom.

(akta kontroli: str. 10)

W 2022 r. 17 instytucji¹⁶ zwróciło się do MOPS z wnioskami dotyczącymi 756 obywateli Ukrainy o przyznanie świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia im

¹¹ DM-442/441/2022, DM-442/446/2022, DM-442/448/2022, DM-442/475/2022, DM-442/598/2022, DM-442/599/2022, DM-442/779/2022, DM-442/798/2022, DM-442/924/2022, DM-442/1092/2022, DM-442/1178/2022, DM-442/1221/2022, DM-442/1280/2022, DM-442/1300/2022, DM-442/1321/2022, DM-442/1322/2022, DM-442/1333/2022, DM-442/1354/2022, DM-442/30/2023, DM-442/71/2023, DM-442/100/2023, DM-442/140/2023, DM-442/189/2023, DM-442/200/2023, DM-442/214/2023, DM-442/221/2023, DM-442/223/2023, DM-442/228/2023, DM-442/235/2023, DM-442/245/2023, DM-442/269/2022, DM-442/407/2022, DM-442/430/2022, DM-442/484/2022, DM-442/550/2022, DM-442/649/2022, DM-442/661/2022, DM-442/1276/2022, DM-442/208/2023, DM-442/227/2023.

¹² Doboru próby dokonano w sposób losowy.

¹³ Określony w załączniku do rozporządzenia Ministra spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 marca 2022 r. w sprawie wzoru wniosku o świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy przybywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi (Dz. U. z 2022 r., poz. 608 ze zm.).

¹⁴ O których mowa w art. 13 ust. 1e ustawy o pomocy oraz art. 8 ustawy z dnia 8 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw.

¹⁵ DM-442/598/2022, DM-442/798/2022, DM-442/1221/2022, DM-442/1300/2022, DM-442/1322/2022, DM-442/30/2023, DM-442/214/2023.

¹⁶ Były to: placówki oświatowe, fundacje, domy zakonne oraz firmy prywatne.

zakwaterowania i żywienia. W 2023 r. instytucji tych było sześć, a wnioski dotyczyły 133 obywateli Ukrainy. Spośród tych instytucji dwie zwróciły się o podwyższenie kwoty świadczenia za zapewnienie zakwaterowania i żywienia obywateli Ukrainy. W odniesieniu do siedmiu wniosków podniesiono stawkę za zakwaterowanie do kwoty 45 zł za osobę na dobę, odnośnie 11 wniosków do kwoty 50 zł oraz odnośnie 11 wniosków do kwoty 55 zł. W przypadku wszystkich ww. wniosków MOPS wystąpił do Wojewody o zgodę na podwyższenie kwoty i taka zgoda została udzielona.

(akta kontroli: str. 11, 18-19)

Analiza dziesięciu spraw zakończonych odmową przyznania świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i żywienia wykazała, że w dwóch przypadkach¹⁷ wnioski te rozpatrzono po upływie miesiąca od dnia złożenia wniosku tj. po terminie określonym w § 3 ust. 2 rozporządzenia *w sprawie zakwaterowania i żywienia*. Informacje o sposobie rozstrzygnięcia wniosków przekazane zostały do wnioskodawców po upływie od dwóch do 38 dni od dnia wpływu wniosku.

W zbadanych sprawach po rozpatrzeniu wniosku pracownicy MOPS podjęli działania w celu uzupełnienia przedłożonych danych o dodatkowe informacje. Odmowa nastąpiła w wyniku nieprzedłożenia dodatkowych informacji przez wnioskodawców.

W żadnej z ww. dziesięciu spraw MOPS nie podjął czynności w zakresie zgłoszenia do organów ścigania (wnioski te zawierały oświadczenie o odpowiedzialności karnej za podanie w nich nieprawdy).

Przyczyną odmowy przyznania świadczenia było również podanie nieprawidłowych danych, co wynikało z błędnego przekonania wnioskodawców oraz z niezajomości przepisów prawa, np. co do konieczności spełnienia dodatkowych kryteriów przy pobycie obywatela Ukrainy powyżej 120 dni na terytorium RP.

Spośród 30 badanych spraw, w 13 przedłużono¹⁸ okres wypłaty świadczenia ponad 120 dni od dnia przybycia obywateli Ukrainy na teren RP. W każdej z nich udokumentowano weryfikację uprawnień wnioskodawcy do przedłużenia wypłaty tego świadczenia - we wszystkich spełniona była jedna z przesłanek określonych w § 4 ust. 1 rozporządzenia *w sprawie zakwaterowania i żywienia*.

(akta kontroli: str. 15-41,74-75)

Zastępca Dyrektora MOPS w odpowiedzi na pytanie *jak postępował MOPS w przypadku stwierdzenia faktu, że za osobę przyjętą do zakwaterowania we wskazanym okresie wypłacono już świadczenie, czy po rozpatrzeniu odmownie wniosku podejmowano działania w stosunku do wnioskodawcy* stwierdził, iż *w przypadku konfliktu okresu zakwaterowania obywatela Ukrainy MOPS nie dokonywał wypłaty w obydwu wnioskach w celu poprawnego zweryfikowania faktycznego pobytu osób przyjętych do zakwaterowania. Po zakończeniu postępowania przyznawano świadczenie jednej ze stron, ponieważ każdorazowo druga strona wycofywała wniosek.*

(akta kontroli: str. 10)

W dniu 23 maja 2022 r. Minister Cyfryzacji w komunikacie¹⁹ wyznaczył na 27 maja 2022 r. termin wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających prowadzenie bazy danych wniosków o świadczenie z tytułu zakwaterowania i żywienia obywateli Ukrainy²⁰. Pracownicy MOPS rozpoczęli wprowadzanie danych do tej aplikacji w dniu

¹⁷ DM-442/407/2022, - opóźnienie trzy dni, DM-442/1276/2022) – opóźnienie siedem dni.

¹⁸ Osiem spraw dotyczyło osób, które ukończyły 60 rok życia (kobiety) albo 65 rok życia (mężczyźni), trzy sprawy dotyczyły osób niepełnosprawnych, dwie dotyczyły kobiet w ciąży oraz trzy osób samotnie sprawujących opiekę nad trojgiem i więcej dzieci.

¹⁹ Komunikat Ministra Cyfryzacji z dnia 23 maja 2022 r. w sprawie określenia terminu wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających prowadzenie bazy danych, o której mowa w art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (poz. 1104).

²⁰ Aplikacja „Źródło”, moduł „Zakwaterowanie UKR”.

31 marca 2023 r., po uzyskaniu dostępu do Systemu Rejestrów Państwowych i po uzyskaniu wymaganych upoważnień.

Analiza objętych kontrolą 40 spraw w zakresie świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy wykazała, że wszystkie te wnioski zostały ujęte w programie „Sygnity”. Pracownicy MOPS rozpoczęli wprowadzanie danych w programie „Sygnity” od 12 kwietnia 2022 r., tj. po uzyskaniu wymaganych upoważnień²¹. Natomiast wprowadzanie danych w aplikacji „Źródło” nastąpiło od 31 marca 2023 r. po uzyskaniu przez MOPS dostępu do Systemu Rejestrów Państwowych.

Do czasu uruchomienia systemu „Źródło”, pracownicy przy weryfikacji wniosków opierali się na oświadczeniach wnioskodawców²², które składane były pod rygorem odpowiedzialności karnej, co było wymagane w stosunku do danych, o których mowa w art. 13 ust. 4 ustawy o pomocy.

Przed uruchomieniem systemu „Źródło” do MOPS złożonych zostało 1590 wniosków, na ich podstawie wypłacono środki na kwotę 5 516 181 zł.

(akta kontroli: str. 73-75)

Pismem z dnia 24 lipca 2023 r.²³ Wojewoda Podkarpacki poinformował Dyrektora MOPS, iż w ustawie o pomocy nie ma zapisów mówiących o obowiązku i konieczności wprowadzania danych obywateli Ukrainy (którzy przekroczyli granicę Rzeczypospolitej Polski po 24 lutym 2023 r.) sprzed daty dostępu przez jednostkę organizacyjną gminy do Systemu Rejestrów Państwowych.

(akta kontroli: str. 72)

Do końca września 2022 r. wypłatę środków z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy klasyfikowano w dziale 853 - „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”, w rozdziale 85395 „Pozostała działalność”, po stronie wydatkowej w paragrafie 3110 „Świadczenia społeczne”. W dniu 28 lipca 2022 r. zmianie²⁴ uległa klasyfikacja wydatków. Zgodnie z objaśnieniami do załącznika nr 4 rozporządzenia zmieniającego w sprawie klasyfikacji budżetowej, tego rodzaju świadczenia należało klasyfikować do paragrafu 328 „Świadczenia związane z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy”. W dniu 24 sierpnia 2022 r. przeksięgowano²⁵ wydatki z tego tytułu do paragrafu 3280 (w kwocie 3 715 740 zł), zachowując termin wynikający z § 2 przywołanego rozporządzenia. Od 24 sierpnia 2022 r. wydatki środków na to świadczenie, ujmowane były zgodnie z nową klasyfikacją.

(akta kontroli: str. 15-41,74-75)

W okresie objętym kontrolą pięć wniosków nie zostało rozpatrzonych z uwagi na rezygnację wnioskodawców z ubiegania się o tą formę pomocy (wniosek wycofano). W badanym okresie MOPS zidentyfikował pięć przypadków nienależnie pobranych świadczeń z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy. W efekcie wszystkie nienależnie pobrane kwoty zostały zwrócone na rachunek MOPS (w kwocie 7840 zł) i dlatego nie składano zawiadomień do organów ścigania. W okresie objętym kontrolą do MOPS nie wpływały skargi (ani sygnały), że świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy były wypłacane przez MOPS po zbyt długim okresie od złożenia wniosku.

²¹ Program ten jest ciągle wykorzystywany.

²² Stanowiących element wniosków, zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 kwietnia 2023 r. (Dz. U. poz. 838).

²³ OA-I.6333.1.4.2023.

²⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 lipca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych – Dz. U. z 2022 r. poz. 1571, (dalej: rozporządzenie zmieniające w sprawie klasyfikacji budżetowej).

²⁵ Polecenie księgowania nr PK-681/1917/2022 z dnia 24 sierpnia 2022 r.

(akta kontroli: str. 10,74-75)

2. Wypłata jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł przysługującego obywatelom Ukrainy.

Prezydent Miasta Przemysła w dniu 17 marca 2022 r. upoważnił²⁶ Dyrektora MOPS do prowadzenia spraw w zakresie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł, zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy o pomocy.

Informacja o możliwości uzyskania tego rodzaju świadczenia była dostępna na stronie internetowej Ośrodka, w aplikacji Facebook oraz była dostępna na tablicach informacyjnych w MOPS.

(akta kontroli: str. 43,71,75)

Dyrektor MOPS do obsługi obywateli Ukrainy w zakresie świadczenia zaangażował dwie osoby posługujące się językiem ukraińskim, jedną – pracownika MOPS, drugą nieodpłatnie, na zasadzie wolontariatu²⁷.

(akta kontroli: str. 76)

MOPS z tytułu jednorazowego świadczenia pieniężnego przysługującego obywatelom Ukrainy, wypłacił:

- 1 182 600 zł do 31 grudnia 2022 r. (3942 świadczenia, koszt obsługi zadania 22 428 zł),

- 80 100 zł za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. (267 świadczeń, których koszt obsługi wyniósł 0 zł).

MOPS stosował dwujęzyczny wzór wniosku o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego który otrzymał²⁸ z Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie²⁹.

MOPS wysokość zapotrzebowania na jednorazowe świadczenie 300 zł oraz jego obsługę określał na podstawie ogólnie dostępnych informacji dotyczących liczby osób przekraczających granicę z Polską. Potrzeby MOPS w tym zakresie oszacowano na kwotę 0 zł w marcu 2022 r., na kwotę 357 000 zł w kwietniu 2022 r. oraz na kwotę 200 000 zł w maju 2022 r. W dniu 29 czerwca 2022 r. PUW poinformował³⁰ o zmianie sposobu składania zapotrzebowania na środki - wysokość środków na świadczenie 300 zł przekazywanych przez Wojewodę miała od tej daty wynikać wyłącznie z wniosków, które faktycznie złożyli obywatele Ukrainy i od tej daty MOPS zapotrzebowanie na środki pieniężne na świadczenie 300 zł składał w oparciu o rzeczywistą liczbę złożonych wniosków. W okresie objętym kontrolą nie pozostawiono żadnego wniosku bez rozpatrzenia oraz nie wydano żadnej decyzji odmownej dotyczącej przyznania tego świadczenia.

(akta kontroli: str. 5-8,42,44-45,75-76)

Wnioski o wypłatę jednorazowego świadczenia dla obywateli Ukrainy były rejestrowane w czasie ich przyjmowania. Następnie wprowadzano je do systemu POMOST Std i tym kanałem trafiały do CBB. Zgodnie z instrukcją obsługi systemu POMOST Std., przed przyznaniem jednorazowego świadczenia w kwocie 300 zł zalecano weryfikację zarejestrowanych osób w CBB i pobranych przez nich świadczeń w innych jednostkach³¹.

(akta kontroli: str. 75-76)

²⁶ Upoważnienie Nr 50/2022 z dnia 17 marca 2022 r. Prezydenta Miasta Przemysła.

²⁷ Umowa o wolontariacie z dnia 21 marca 2022 r., na okres od 22 marca 2022 r. do 30 czerwca 2022 r.

²⁸ Pismo znak: S-III.3111.52.97.2022.JKZ z dnia 27.05.2022 r.

²⁹ Dalej: PUW.

³⁰ Pismo nr S-III.3111.52.132.2022.JKZ.

³¹ System POMOST Std. informował o próbie ponownego przyznania jednorazowego świadczenia osobie, której zostało już przyznane.

W wyniku analizy 20 spraw³² (zakończonych wypłatą środków na łączną kwotę 12 300 zł) dotyczących wypłaty jednorazowego świadczenia dla obywateli Ukrainy ustalono, że każdy wniosek złożony był na obowiązującym wzorze, był kompletny i został zarejestrowany w systemie POMOST Std.

Do każdego z badanych wniosków załączono wydruk weryfikacji w CBB (sprawdzenie pobieranych świadczeń w innych jednostkach) oraz danych z rejestru PESEL. Do wszystkich badanych wniosków załączono powiadomienia o nadaniu numeru PESEL zawierające informację o posiadaniu statusu UKR, o którym mowa w art. 4 ust. 17a ustawy o pomocy. Każda ze spraw zakończonych wypłatą środków została zarejestrowana w systemie POMOST Std. Środki wpływały na bieżąco zgodnie z decyzjami Wojewody. Środki wypłacano na konta bankowe wskazane we wnioskach niezwłocznie po otrzymaniu środków na realizację i po wprowadzeniu ich do budżetu jednostki. Do MOPS nie wpływały skargi (sygnały), że świadczenia z tego tytułu były wypłacane przez MOPS po zbyt długim okresie od momentu złożenia wniosku.

Wypłata środków została ujęta w księgach zgodnie z treścią ekonomiczną wydatków. Do końca września 2022 r. wypłatę środków jednorazowego świadczenia klasyfikowano w dziale 853 - „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”, w rozdziale 85395 „Pozostała działalność”, po stronie wydatkowej w paragrafie 3110 „Świadczenia społeczne”. W wyniku zmian klasyfikacji wydatków (załącznik nr 4 rozporządzenia zmieniającego w sprawie klasyfikacji budżetowej) tego rodzaju świadczenie należało kwalifikować do paragrafu 329 „Świadczenia społeczne wypłacane obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium RP”.

W dniu 24 sierpnia 2022 r. przeksięgowano³³ wydatki poniesione na jednorazowe świadczenie do paragrafu 3290 (w kwocie 668 700 zł), tj. zachowując termin wynikający z § 2 ww. rozporządzenia³⁴. Od 24 sierpnia 2022 r. wypłata przez MOPS środków pieniężnych z tego tytułu ujmowana była zgodnie z nową klasyfikacją.

(akta kontroli: str. 43,46-69,76)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W dwóch przypadkach³⁵ dotyczących świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia wnioski rozpatrzono później niż w terminie miesiąca od dnia złożenia wniosku tj. po terminie określonym w § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zakwaterowania i wyżywienia. Opóźnienia wyniosły trzy i siedem dni.

(akta kontroli: str. 74)

Zastępca Dyrektora MOPS wyjaśnił, że w jednym przypadku przyczyną opóźnienia była potrzeba przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, a w drugim przypadku należało przeprowadzić szczegółową weryfikację wniosku złożonego przez samotną matkę wraz z czwórką dzieci. W trakcie tej weryfikacji pozyskano informacje w wyniku których odmówiono przyznania świadczenia.

(akta kontroli: str. 11)

³² ŚD.BK.442.378.22, ŚD.BK.442.1474.22, ŚD.JB.442.435.22, ŚD.LT.442.1370.22, ŚD.KSZ.442.4.23, ŚD.AT.442.919.22, ŚD.MD.442.128.22, ŚD.MK.442.1437.22, ŚD.BK.442.1464.22, ŚD.LT.442.1443.22, ŚD.MK.442.1436.22, ŚD.SA.442.247.22, ŚD.KO.442.270.22, ŚD.ER.442.230.22, ŚD.MG.442.232.22, ŚD.ZW.442.1897.22, ŚD.EM.442.539.22, ŚD.MK.442.630.22, ŚD.AO.442.750.22, ŚD.DS.442.533.22.

³³ Polecenie księgowania nr PK-681/1917/2022 z dnia 24 sierpnia 2022 r.

³⁴ W terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia rozporządzenia, tj. do 27 października 2022 r.

³⁵ DM-442/407/2022, - opóźnienie trzy dni, DM-442/1276/2022) – opóźnienie siedem dni.

IV. Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie przypadków nieterminowego rozpatrywania wniosków dotyczących świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 18 września 2023 r.

Kontroler

Mariusz Twardowski
Główny specjalista k. p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/